

בית משפט השלום ירושלים

א 009974/03

בפני :

כב' השופטת אניב מלכה

14/05/2008

בעניין: סקאי עולם הניקיון

התובעת

נ ג ד

1. עמק חפר רשת חנויות ארצית בע"מ
2. ליבוביץ טטיאנה
3. ליבוביץ קלימנט
4. פרימסלר ויצ'סלב
5. קלים סלבה (נכסים) 1998 בע"מ
6. קלים סלבה חנויות בע"מ

הנתבעים

מיני-רציו :

* חברות – אישיות משפטית נפרדת – הרמת מסך

* חברות – אישיות משפטית נפרדת – חברה משפחתית

* חברות – הרמת מסך – אישיות משפטית נפרדת

* חברות – הרמת מסך – בין חברות שונות

* חברות – בעלי מניות – הרמת מסך

* חברות – מנהלים – אחריות אישית

התובעת סיפקה סחורה לנתבעת 1 ולנתבעת 6. נתבעת 5 היא חברה קשורה ונתבעים 4-2 הם הבעלים והמנהלים של שלוש החברות. אין מחלוקת כי נתבעת 1 נותרה חייבת לתובעת כספים בסך 29,733 ₪ מיום 11.9.03. התובעת תובעת את כל הנתבעים ביחד ולחוד לפרעון חובות הנתבעת 1 מכוח ס' 6 לחוק החברות, התשנ"ט-1999 (להלן: החוק).

בית משפט השלום קיבל את התביעה ופסק כי :

אישיותה המשפטית העצמאית של החברה יוצרת את ההפרדה בינה לבעלי המניות שלה או מנהליה. העיקרון לפיו לא ניתן להטיל על אדם אחד אחריות בגין מעשי זולתו, חל גם על החברה ובעלי מניותיה, הגם שהחברה מבצעת את כל פעולותיה ע"י האורגנים שלה - אנשים בשר ודם. החוק מונע מהנושים את האפשרות להיפרע מהמנהלים ובעלי המניות של החברה את החובות אשר החברה חבה להם. מאידך, החוק

מבטיח כי הנושים יוכלו להיפרע מהחברה ומונע מבעלי המניות והמנהלים שלה, את האפשרות לרוקן את החברה או לנהלה ברשלנות. החוק יוצר את האיזון בין קודקודי המשולש (חברה-בעלי מניות-נושים) כדי להבטיח את האינטרסים של שלושתם. כאשר האיזון מופר תוך הפרת הוראות החוק, על בימ"ש לבחון במשנה זהירות את השלכה שיש לכך על יתר הגורמים ולהרים את מסך ההתאגדות בזהירות יתרה ובצמצום.

הראיות מצביעות כי נתבעות 5 ו-6 עבדו תוך עירוב נכסים, ולכן יש להרים את המסך כלפיהן. כן יש להרים את המסך גם מול נתבעים 2-4, שכן כאשר מדובר בחברות פרטיות המנוהלות ע"י בני משפחה קרובים, כאשר הרמת מסך בחברה משפחתית קל יותר, שכן היא מתנהלת יותר כעסק משפחתי הדומה לשותפות. בנוסף, מי שניהל את כל החברות היה הנתבע 4 לבדו דבר התומך במסקנה כי מדובר בחברות משפחתיות. בנוסף ביצעו הנתבעים חלוקת דיבידנד אסורה וניהלו את נתבעת 1 תוך נטילת סיכונים בלתי סבירים והטלת סיכונים אלה על נושיה. לאור האמור, בעלי המניות של החברות אינם זכאים להגנת החוק מכוח עיקרון האישיות המשפטית הנפרדת. למרות היות שלוש החברות רשומות ככאלה, הן תפקדו כעסק פרטי משפחתי ללא הפרדה, ויש להרים את המסך בין שלושתן ולראות את נתבעים 2-4 כולם אחראים לפעילות בנתבעת 1. על נתבע 4 מוטלת אחריות אישית גם בהיותו המנהל היחיד בפועל של החברות בעוולת הרשלנות, ומכוח ס' 252 לחוק.

פסק דין

רקע

1. העובדות בתיק זה אינן שנויות במחלוקת. התובעת סיפקה סחורה לנתבעת 1 ולנתבעת 6. הנתבעת 5 היא חברה קשורה והנתבעים 2, 3 ו-4 הם הבעלים והמנהלים של שלושת החברות. אין מחלוקת כי הנתבעת 1 נותרה חייבת לתובעת כספים בסך של 29,733 ₪ מיום 11.9.2003.

התובעת תובעת את כל הנתבעים ביחד ולחוד, לפרעון חובותיה של הנתבעת 1.

התביעה היא מכוח סעיף 6 לחוק החברות התשנ"ט – 1999 (להלן: "חוק החברות"). על פי סעיף זה:

"(א) (1) בית משפט רשאי לייחס חוב של חברה לבעל מניה בה אם מצא

כי בנסיבות העניין צודק ונכון לעשות כן, במקרים החריגים שבהם

השימוש באישיות המשפטית הנפרדת נעשה באחד מאלה:

א. באופן שיש בו כדי להונות אדם או לקפח נושה של החברה;

ב. באופן הפוגע בתכלית החברה ותוך נטילת סיכון בלתי סביר

באשר ליכולתה לפרוע את חובותיה,

ובלבד שבעל המניה היה מודע לשימוש כאמור, ובשים לב לאחזקותיו ולמילוי חובותיו כלפי החברה לפי סעיפים 192 ו-193 ושים לב ליכולת החברה לפרוע את חובותיה".

הנתבעים טוענים כי כללי הרמת המסך אינם חלים במקרה דנן כיוון שנתבעת 2 נוהלה בתום לב ובזהירות מירבית ואין להטיל על מנהלי ובעלי המניות שלה, אחריות אישית. כמו כן, טוענים הנתבעים כי קיימת הפרדה מלאה בין החברות השונות ואין להטיל חובתיה של אחת על האחרות.

אין מקום להכביר מילים בפסק דין זה. גירסת הנתבעים וכל טיעוניהם דינם להדחות. העובדות אשר התבררו בהליך מצביעות על מצב שונה לחלוטין מזה אשר מנסים הנתבעים להציג.

הנתבעים 2, 3 ו-4 הם בני משפחה קרובים מאוד כאשר הנתבעים 2 ו-4 הם בני זוג והנתבע 3 הוא אביה של הנתבעת 2.

כל שלושת החברות, הנתבעת 1, 5 ו-6 נוהלו והתנהלו יחדיו ללא הבחנה והפרדה, כאשר הרוח החיה בכולן הוא הנתבע 4 (סעיף 76 לסיכומי הנתבעים). הנתבע 4 הוא גם זה אשר לקח חלק פעיל בהליך דנן, הגיש תצהיר מטעם הנתבעים כולם והיחיד אשר נחקר.

ניתוח משפטי

2. החברה היא יציר בריאתו של החוק (סעיף 5 וסעיפים 8-11 לחוק החברות) החוק גם העניק לה את המעמד של "אישיות משפטית" והפך אותה לגוף מוכר וקיים גם אם כל הנוכחות הפיזית שלה הוא במסמכים שבכתב והיא חסרת כל גשמיות (סעיף 4 לחוק החברות).

אישיותה המשפטית העצמאית של החברה יוצרת את ההפרדה בינה לבין בעלי המניות של החברה או מנהליה.

כשם שלא ניתן להטיל על אדם אחד אחריות בגין מעשיו של זולתו, חל גם עיקרון זה על החברה ובעלי המניות שלה.

בעלי המניות ומנהלי החברה לא נושאים באחריות ובחבות בגין פעולות אשר ביצעה החברה.

עיקרון זה מושרש בדיני החברות על אף שידוע וברור מאליו כי החברה, בהיותה חסרת גוף גשמי, מבצעת את כל פעולותיה באמצעים האורגניים שלה אותם מאיישים אנשים בשר ודם המחליטים ומבצעים פעולות בשמה של החברה. ולמרות זאת, הם אינם נושאים באחריות אישית לפעולותיה של החברה.

בסיפרו של יוסי כהן, דיני חברות חלק א', התשס"ז - 2007 (להלן: ספרו של יוסי כהן) בעמוד 297 כתב המחבר:

"לסיכום, החברה היא אישיות משפטית עצמאית הכשרה והכפופה לכל זכות, כוח חסינות, או חירות או חובה ובלבד שהן מתיישבות עם אופייה ועם טבעה כגוף מאוגד. אישיותה המשפטית של החברה היא עצמאית ואין לזהותה עם אישיותם המשפטית של בעלי מניותיה ושל שאר הגופים הפועלים בעבורה או מתוכה. הפרדה גמורה ומלאה מפרידה אפוא בין חובותיה הזכויותיה של החברה לבין חובותיהם הזכויותיהם של בעלי מניותיה, של מנהליה ושל כל אדם אחר, ואין לזהות את אישיותם המשפטית עם אישיותה המשפטית של החברה".

3. למערכת היחסים של החברה עם סביבתה יש קודקוד נוסף.

קודקוד זה מכיל את האנשים האחרים אשר עובדים עם החברה או עושים איתה פעילות עיסקית כזו או אחרת. אלה הם הנושים הפוטנציאלים של החברה. אנשים או גופים אשר בעבודתם אל מול החברה נותרה החברה חייבת להם כספים. אלה יכולים להיות אנשים אשר בצעו עבודות עבור החברה, או ספקים שלה או נותני שירות מכל סוג שהוא.

הנושים הם אלה אשר עיקרון האישיות המשפטית העצמאית של החברה, משפיע עליהם במיוחד.

עיקרון זה מונע מן הנושים לתבוע מבעלי המניות או המנהלים, את הזכויות הקיימות להם כלפי החברה.

כלומר, בין קודקודי המשולש: **חברה - בעלי מניות - נושים**, עקרון האישיות המשפטית הנפרדת החל על החברה, מגן על בעלי המניות שלה והמנהלים מפני הנושים. עד כאן הדברים מוכרים וידועים ונדונו בפסקי דין רבים.

4. פחות ידועה ופחות מדוברת היא העובדה כי בחוק החברות יש מספר סעיפים המגינים על

הנושים מפני פעולות של החברה באמצעות בעלי המניות והמנהלים שלה. סעיפים אלה מטילים חביות שונות על החברה ובעלי המניות שלה כדי למנוע פגיעה אפשרית בנושים.

הוראות אלה באות במקביל לעקרון האישיות המשפטית הנפרדת ובין קודקודי המשולש הנ"ל הן מגנות על הנושים מפני בעלי המניות.

אביא להלן מספר הוראות בולטות שנועדו למטרה זו:

סעיף 254 מחייב בעל משרה בחברה לפעול לטובת חברה תוך שמירה על האינטרסים שלה כלהלן :

- "(א) נושא משרה חב חובת אמונים לחברה, ינהג בתום לב ויפעל לטובתה, ובכלל זה -
- (1) ימנע מכל פעולה שיש בה ניגוד עניינים בין מילוי תפקידו בחברה לבין מילוי תפקיד אחר שלו או לבין ענייניו האישיים.
- (2) ימנע מכל פעולה שיש בה תחרות עם עסקי החברה.
- (3) ימנע מניצול הזדמנות עסקית של החברה במטרה להשיג טובת הנאה לעצמו או לאחר.
- (4) יגלה לחברה כל ידיעה וימסור לה כל מסמך הנוגעים לענייניה, שבאו לידי בתוקף מעמדו בחברה.
- (5)..."

אין ספק כי בדרך זו מגן החוק על נושי החברה ומטרתו, בין היתר, להבטיח את יציבותה הכלכלית של החברה ויכולתה לפעול.

סעיף 301 לחוק אוסר על חלוקה של כספים של החברה, לבעלי המניות שלה (דיווידנד). חלוקה כזו אפשרית רק בתנאים אשר מציב החוק ומפורטים בסעיף 302 כלהלן :

"(א) חברה ראשית לבצע חלוקה מתוך רווחיה (להלן - מבחן הרווח), ובלבד שלא קיים חשש סביר שהחלוקה תמנע מן החברה את היכולת לעמוד בחביותיה הקיימות והצפויות, בהגיע מועד קיומן (להלן - מבחן יכולת הפרעון).

(ב) בסעיף זה -

'רווחים', לעניין מבחן הרווח - יתרת עודפים או עודפים שנצברו בשנתיים האחרונות, לפי הגבוה מבין השניים, והכל על-פי הדוחות הכספיים המותאמים האחרונים, המבוקרים או הסקורים, שערכה החברה..."

ראוי לשים לב כי סעיף זה מבטיח לא רק את ההתחייבויות הנוכחיות של החברה אלא גם התחייבויות עתידיות, צפויות. הוראות אלה באות במפורש ובריש גלי להבטיח כי בעלי המניות של החברה לא ירוקנו אותה תוך הפקרת הנושים שלה.

הנושא האחרון אליו אתייחס בסקירה קצרצה זו היא הדרישה כי החברה תגיש דוחות כספיים (סעיף 171 לחוק) ואליה מצטרפת הדרישה כי דוחות אלה יהיו מבוקרים על ידי "רואה חשבון מבקר" (סעיף 154 לחוק).

בסעיף 172 לחוק נקבעה החובה המפורטת על עריכת דוחות ונקבע שם :

"רואה החשבון המבקר יבקר את הדוחות".

מטרת עריכת הדוחות מפורטת בסעיף 169 לחוק:

"(א) נודע לרואה החשבון המבקר אגב פעולת הביקורת על ליקויים מהותיים בבקרה החשבונאית של החברה ידווח על כך ליושב ראש הדירקטוריון.

(ב) הודיע רואה החשבון המבקר על ליקויים כאמור בסעיף קטן (א), יזמן יושב ראש הדירקטוריון, ללא דיחוי, ישיבת דירקטוריון לדיון בנושאים שהובאו לידיעתו".

מהוראות אלה ברור כי החוק יצר מנגנון של ביקורת ובקרה על פעילותה הכספית של החברה. כך יכול רואה החשבון להצביע על סיכונים שנוטלת החברה או פעילות בלתי סבירה שלה ולהסתייג מן הדו"חות (סעיפים 154, 172 ועוד, [לחוק החברות](#)).

לא יכול להיות ספק כי מנגנון זה בא להבטיח בראש ובראשונה כי החברה תתנהל על-פי הדין ובצורה מסודרת. מצב זה מבטיח בין היתר, את זכויותיהם של הנושים ואת סיכוייהם להפרע מן החברה, בבוא היום.

בסיפרו של יוסי כהן בעמוד 279 כתב המחבר:

"ציבור הבאים בקשיים עם חברה מוגבלת יודע, או צריך לדעת, למה עליו לצפות מהחברה וקשריו עמה מתנהלים על אחריותו בלבד. המחוקק הקנה לציבור זה אמצעי הגנה רבים הקבועים ב פקודת החברות ובחוק החברות, וכל אדם הקשור או המעוניין להתקשר בקשרים עסקיים עם חברה רשאי לבדוק את מצבה ולהמנע מלהיכנס עמה לעסקה אם המידע שמתגלה לו אינו נותן מענה לציפיותיו" (הדגש שלי - מ.א.).

כאשר בעלי המניות מנהלים את החברה תוך הפרת הוראות החוק הם מונעים מן הציבור את המידע על פעולות החברה ומטעים בכך את נושי החברה.

5. ניתן לסכם בקצרה ולראות כי החוק קובע מנגנון כפול - הגנה על בעלי המניות מפני נושי החברה אל מול הגנה על נושי החברה מפני בעלי המניות והמנהלים. החוק מונע מן הנושים את האפשרות להפרע מן המנהלים ובעלי המניות של החברה, את החובות אשר החברה חבה להם. מאידך, החוק מבטיח כי הנושים יוכלו להפרע מן החברה ומונע מבעלי המניות והמנהלים שלה, את האפשרות לרוקן את החברה או לנהלה בדרך רשלנית.

החוק יוצר את האיזון בין קודקודי המשולש (חברה - בעלי מניות - נושים) כדי להבטיח את האינטרסים של שלושת הקודקודים. מערכת היחסים המורכבת בין שלושת הקודקודים מהווה שלמות אחת שאינה ניתנת לפיצול.

כך, כאשר האיזון בין קודקודי המשולש מופר, תוך הפרת הוראות החוק - יש לבחון במשנה זהירות את ההשלכה שיש להפרה זו על יתר הגורמים באותה מערכת משולשת.

6. סעיף 6 לחוק החברות פותח פתח צר לעבור את המחסום של "מסך ההתאגדות" ולהטיל על בעל מניות באופן אישי את חביותיה של החברה, בניגוד לעיקרון האישיות המשפטית העצמאית של החברה. על-פי הפסיקה מצווה בית המשפט, בבואו לעשות שימוש בסמכות אשר ניתנה לו בסעיף זה, לנהוג בזהירות יתרה ובצמצום.

כאשר מונחת בפני בית המשפט בקשה להרים את מסך ההתאגדות לפי סעיף 6, עמדתי היא כי על בית המשפט לבחון ולבדוק - עד כמה שמרה החברה, באמצעות בעלי המניות שלה, על האיזון בין קודקודי המשולש ועד כמה הקפידה היא לשמור על האינטרסים של הנושים, במסגרת איזון זה. שיקול זה הוא שיקול כבד בדרך להרמת מסך.

מקום בו מתברר כי בעלי המניות של החברה הפרו את הוראות החוק אשר נועדו להגן על הנושים ופגעו באופן ברור באינטרסים של הנושים - אין הם זכאים ליהנות מן ההגנה אשר החוק מעניק להם מפני הנושים.

בע"א [10582/02](#) ישראל בן אבו נ' דלתות חמדיה בע"מ [פורסם בנבו], נקבע מפי השופט רובינשטיין:

"אכן, בהרמת המסך יש לנקוט זהירות, היא תיעשה, כאשר, בין השאר, ננקט סיכון בלתי סביר באשר ליכולת החברה לפרוע את חובותיה. על ניהול החברה, לא כל שכן חברה משפחתית, חופה עקרון תום הלב, ועקרון זה אינו נשמר כאשר אין גילוי של העובדות כהייתן בנסיבות המצדיקות זאת, כפי שצריך היה להיעשות".

מקום בו פגעו בעלי המניות בצלע אחת של המשולש, ההגנה על הנושים, הם אינם זכאים להנות מהוראות הצלע האחרת, ההגנה הניתנת לבעלי המניות.

האיזון בין קודקודי המשולש היא שלמות אחת, הפרת האיזון משליכה על כל הצדדים לו.

ומן העיקרון אל המקרה הפרטי.

הרמת מסך כלפי הנתבעות 5 ו-6

7. הוצג בפני פסק דין של כב' השופט רומנוב ([ת.א. 2514/04](#) [פורסם בנבו], בבית משפט זה) אשר בו נקבע, כממצא עובדתי כי הנתבעת 1 והנתבעת 5 עבדו במשותף וללא אבחנה ביניהן. בית המשפט פסק שם כי יש להרים את המסך בין שתי החברות. הנימוקים אשר כב' השופט רומנוב נתן שם, יפים וטובים הם גם לענייננו ופסק הדין שם מהווה הכרעה עובדתית.

8. בנוסף, בכל הנוגע לנתבעת 6 יש להחיל גם עליה את אותה תוצאה. הנתבעים טוענים כי עד לאמצע שנת 2002 עבדה התובעת אל מול הנתבעת 6 (סעיף 1 לסיכומים) והנה מתברר כי גם לאחר מכן המשיכה התובעת לקבל חשבוניות הנושאות את השם "קלים סלבה" (נספח יא 1) לכתב התביעה). מכאן, כי, החשבונית יצאה מטעם הנתבעת 6. גם במועד מאוחר יותר, המשיכו חשבוניות הנתבעים לשאת את השם "קלים סלבה" אליו הוסף שם הנתבעת 1 (נספח יא(2)).

סיכומי התובעת מפרטים שורה שלמה של עובדות אשר הוכחו כדבעי המעידים על כך כי שלושת החברות עבדו יחדיו וללא הבחנה. בין היתר - תלושי המשכורת של עובדי הנתבעת 1 נשאו את שם הנתבעת 5 (ת/18). עדותו של פקיד ההוצאה לפועל כי בעת ביצוע העיקולים בחנות של הנתבעת 1 (רח' הלל) אמרה לו האחראית כי המקום שייך לנתבעת 5 ומסרה את מספר הח.פ. שלה (עמוד 12 שורה 4 ועמוד 11 שורה 15).

בנוסף, הנתבעות 5 ו-6 נתנו שיקים עבור הרכישות של הנתבעת 1 (נספח י(5) לתביעה). על עירוב השיקים ניתן ללמוד גם פסק הדין [2514/04](#) (עמוד 4 פסקה 10). ועוד עובדות רבות המצביעות על כך כי מדובר בחברות אשר עבדו תוך עירוב נכסים (ראה דו"ח ראשון מטעם המפרק הזמני, ת/18).

ב [רע"א 510/00 ח. רשף קבלנים \(1990\)](#) בע"מ נגד אילנה ענבר נקבע:

"עיון לגופם של הממצאים שנקבעו בידי בית משפט קמא מבציע על כך שנמצאו מאפיינים עובדתיים רבים המצביעים על כך ששתי החברות - החברה החייבת והחברה המבקשת - התנהלו, לאמיתו של דבר, כגוף אחד, והבחנה ביניהן הייתה מלאכותית ועקרה במציאות העסקית היומיומית".

לאור האמור לעיל, אני מורה על הרמת המסך כלפי הנתבעות 5 ו-6.

הרמת מסך כלפי הנתבעים 2, 3 ו-4

9. בניגוד לתוצאה בפסק הדין 2514/04 הנ"ל, מסקנתי היא כי יש להרים את המסך גם אל מול הנתבעים 2, 3 ו-4 שהם אנשים בשר ודם.

בפתח הדברים אציין כי אני מקבלת את גירסת התובעת, הנשענת על הפסיקה, כי כאשר מדובר בחברות פרטיות המנוהלות על ידי בני משפחה קרובים תהליך הרמת המסך יהיה קל יותר (**ע"א 213/79 שמעון קליר נ' מנהל מס עזבון**, **ע"א 4606/90 איטה גוברמן נ' תל מר בע"מ, י.כהן, דיני חברות חלק א'**, 2007, 470 וכן הציטוט המובא לעיל מתוך **ע"א 10582/02 בן אבו נ' דלתות חמדיה**, [פורסם בנבו]).

בית המשפט מסביר את ההגיון העומד מאחורי קביעה זו, בכך שחברה משפחתית, למרות היותה חברה, מתנהלת יותר כעסק משפחתי הדומה לשותפות.

הנתבעים טוענים (סעיף 2 לסיכומי התגובה) כי מדובר היה בחברות גדולות ולפיכך העיקרון האמור אינו חל במקרה דנן.

טיעון זה של הנתבעים יכול היה להועיל להם אם היו החברות מתנהלות בנפרד זו מזו.

העובדה, אשר הובהרה לעיל, כי החברות התנהלו יחדיו ללא מחיצות ביניהן שומטת את הקרקע מטענת הנתבעים.

המסקנה היא כי החברות דנן, על אף היותן (אולי) חברות גדולות, התנהלו כעסק משפחתי מבלי שמירה דקדקנית על הפרדה ביניהן. ייתכן כי עובדה זו הביאה אותן אל עברי פי הפחת.

10. בנוסף, בפועל מתברר כי מי שניהל את כל החברות היה הנתבע 4 לבדו. במהלך ההליך הארוך והמיגע דנן, לא ראיתי כל פעילות של מי מן הנתבעים האחרים או מנהלים אחרים (הנתבעים מודים בכך - סעיף 76 לסיכומיהם).

ממצאים אלה תומכים אף הם במסקנה כי מדובר בחברות משפחתיות אשר התנהלו כעסק משפחתי ולא כחברה.

11. הנתבע 4, שהוא כזכור האדם הפעיל והמוביל בכל החברות, העיד כי הנתבעת 1 רכשה את הציוד של הנתבעת 6 ושילמה לה בעבורו כסף (עמוד 42 למטה). בהמשך (עמוד 43 שורה 1) הוא העיד כי את הכסף הזה אשר הנתבעת 6 קיבלה, היא חילקה כדיווידנד לבעלי המניות והוא ביניהם.

לאור מסקנתי דלעיל (ומסקנת כב' השופט רומנוב), על כך כי החברות דגן עבדו ללא גבולות ברורים ביניהן - התנהלות זו של הנתבעים נראית תמוהה מאוד.

בעוד חברה אחת נמצאת במצוקה כלכלית היא רוכשת ציוד מחברה שניה אשר מחלקת את התשלום עבור הציוד, כדיבידנד בין בעלי המניות. פעולה סיבובית זו נראית בעיני כדרך לרוקן חברה בקשיים מתוך ניסיון להכשיר את הפעולה. כאשר, יש לזכור - "הכל נשאר במשפחה" ולא רק כביטוי.

301 חלוקת דיבידנד מתוך כספים שהתקבלו ממכירת ציוד, היא חלוקה אסורה, על-פי סעיף לחוק החברות. חלוקת דיבידנד מותרת רק מתוך רווחים של החברה שהם מתוך יתרת עודפים של שנתיים לפחות ומקורם ברווח הנקי של החברה (מבחן הרווח). כמו כן, היא מותרת רק כאשר אין חשש סביר שהחלוקה תמנע מן החברה לעמוד בחבויותיה הקיימות והצפויות (מבחן יכולת הפרעון) הכל כאמור בסעיף 302 לחוק החברות.

אין ספק כי חלוקת הדיבידנד דגן לא עמדה בתנאים אלה. הפגם אמנם נופל לפיתחה של הנתבעת 6, אצלה בוצעה החלוקה אולם, כאמור לעיל, שלושת החברות פעלו כאחת ופגם זה משליך גם אל פתחה של הנתבעת 1, אשר "רכשה" את הציוד. על אחת כמה וכמה, כפי שהערתי לעיל, במצב הדברים שלפנינו כאשר הכספים עברו, למעשה, מכיס אחד אל הכיס השני ומצאו דרכם אל כיסם הפרטי של הנתבעים 2-4.

12. שאלה מהותית וחשובה לעניין הרמת המסך נוגעת לסיכונים אשר נטלו הנתבעים בעת ניהול החברות והאם יכלו לצפות את הקריסה של הנתבעת 1.

הנתבעים טוענים כי בעת שהוצאו השיקים נשוא הליך זה הנתבעת 1 היתה במצב כלכלי יציב (סעיף 47 לסיכומיהם). לטענתם, רק במחצית 2003 התעוררו הקשיים בנסיבות אובייקטיביות שאינן בשליטת הנתבעים - שינוי מדיניות האשראי של הבנקים וקיצוץ קיצבאות לאוכלוסית

חבר העמים (סעיפים 43 ואילך לסיכומים). הנתבעים מפנים אותי לדו"ח מע"מ של אוגוסט 2003, המעיד לדעתם על הפעילות העסקית הטובה של הנתבעת 1 ממש ערב הקריסה.

כפי שעולה מן החומר ועל כך הרחיבה התובעת בסיכומה, העובדות אינן תואמות את גרסת הנתבעים.

ראשית, מקובל עלי החישוב אשר עשתה התובעת על סמך דו"ח המע"מ שהגישו הנתבעים (נספח ל' לקובץ מיום 05.3.06). בדו"ח זה מופיעות הכנסות הנתבעת 1 לחודשים פברואר ומרץ 2003 בסך 1,995,672 ש"ח.

הנתבעים מציגים דו"ח זה כדי להראות על היקף פעילות הנתבעת 1 במועד האמור ולשכנעני כי בשלב זה לא ניתן היה לשער את הקריסה הקרבה (סעיף 5(ד) לבקשת הנתבעים מיום 05.3.06).

על-פי תשומות המע"מ המפורטות בנספח ל' (בסך 358,649 ש"ח) חילצה התובעת את סך הוצאות הנתבעת 1, הוצאות החייבות במע"מ. כיוון שהמע"מ עמד על 18% הוצאות הנתבעת 1 החייבות מע"מ עמדו על 1,992,494 ש"ח.

מכאן כי הרווח הגולמי של הנתבעת 1 עמד באותו המועד על, לכל היותר, 3,177 ש"ח וזאת מבלי לקחת בחשבון הוצאות שאינן חייבות במע"מ ואין להן ביטוי בדו"ח מע"מ.

רווח גולמי כל כך נמוך חייב "להדליק נורות אדומות" בכל חברה ראויה. אין נתונים על מצבה של החברה קודם לכן אולם ניתן להניח, כפי שיפורט להלן, שלא מדובר באירוע חד פעמי.

שנית, הנתבעים מבהירים כי הנתבעת 5 נחלצה לעזור לנתבעת 1 כאשר זו נקלעה לקשיים. בכך הם מנסים לשכנעני כי הם פעלו באחריות ולא מתוך רשלנות (סעיף 7 לסיכומי התגובה) במסגרת זו טוענים הנתבעים כי הנתבעת 5 מימנה את משכורות עובדי הנתבעת 1 בחודשים יוני ויולי 2004.

איני יכולה שלא לציין כי טענה זו אינה אמינה בעיני. תלושי המשכורות אשר צורפו לתיק (ת/17) אינם אירוע חד פעמי. אם היה מדובר באירוע חד פעמי היתה הנתבעת 5 מעבירה כספים לנתבעת 1 ולא מוציאה תלושי משכורת של עובדיה.

ברור מדברים אלה כי הנתבעים ידעו כבר ביוני 2003 ואף קודם לכן, כי הנתבעת 1 נמצאת בקשיים חמורים.

שלישית, דפי חשבון הבנק של הנתבעת 2 מצביעים על שתי עובדות חשובות - עובדה ראשונה היא כי החשבון היה לרוב ביתרת חובה בסדר גודל של קרוב ל - 200,000 ₪. עובדה שנייה היא כי בערך החל מחודש מאי 2003 החוב צמח ונע סביב 500,000 ₪ ויותר. שתי עובדות אלה מביאות למסקנה כי הסברי הנתבעים על הסיבות לקריסת הנתבעת 1 אינם תקפים. חוב זה של הנתבעת 1 הוא אובייקטיבי ולא ניתן להטיל את האשמה על שינוי מדיניות הבנק לגבי מסגרת אשראי. בנוסף, קשה לקבל את הטענות כי ניתן לתלות את האשמה לכך בקיצוץ קצבאות עולי חבר העמים, אוכלוסיית הלקוחות של הנתבעת 1.

רביעית, הנתבעים לא הגישו את הדוחות החשבונאיים של הנתבעת 1. לא ניתן לקבל תמונה מלאה על התנהלותה הכספית ולכן לא ניתן לדעת בבירור מדוע אירעה קריסתה. כמו כן, לא ניתן לדעת והנתבעים גם לא טענו כאילו במועדים הרלוונטיים עמדו לזכות הנתבעת 1 חובות מלקוחות או גורמים אחרים.

אין בליבי ספק שהנתבעים בחרו להגיש את מה שהיה להם נדמה שיועיל להם ובאותה דרך הם ניסו גם להסתיר את מה שלא היה להם נוח לגלות. לעניין זה יוער כי גם חברה פרטית חייבת בהגשת דוחות כספיים ואישורם אצל רואה חשבון (סעיפים 171(ב), 172 ו-154 [לחוק החברות](#)).

מסקנתי היא כי עובדה זו יש לזקוף אותה לחובת הנתבעים, בכך שנמנעו מלהביא את מלוא הראיות על מצבה הכספי של הנתבעת 1 ועל דרך התנהלותה.

סיכום

13. לאור האמור לעיל שוכנעתי כי הנתבעים 2, 3 ו-4, באמצעות הנתבע 4, ניהלו את הנתבעת 1 תוך נטילת סיכונים בלתי סבירים והטלת סיכונים אלה על נושיה של הנתבעת 1.

הנתבעים ניהלו את הנתבעת 1, ביחד עם החברות האחרות, כעסק משפחתי ללא מחיצות וגבולות בין החברות, כאשר הם מנצלים מערכת זו לשם חלוקת דיבידנדים תוך העמדת הנתבעת 1 בסיכון גבוה. הנתבעת 1 נקלעה לקשיים עקב רווח גולמי נמוך ביותר כאשר הוצאותיה גבוהות באופן בלתי סביר על מול ההכנסות מפעילות עיסקית, שהיו נמוכות. במקביל, חוב הנתבעת 1 לבנק תפח בצורה משמעותית מאוד.

לא קיבלתי הסבר מניח את הדעת, מן הנתבעים מדוע החל השבר האמור, מה היו ההוצאות הגבוהות ולצורך מה נוצל הכסף שנלקח מן הבנק והאם לא הגיעו גם כספים אלה לכיסם הפרטי של הנתבעים.

בנוסף וחמור מכך, לא קיבלתי מן הנתבעים הסבר מניח את הדעת, מה הם עשו כדי למנוע את קריסתה של הנתבעת 1, כאשר אותות האזהרה היו שם כבר בחודש מרץ, אם לא לפני כן. כך או אחרת, הנתבעים נתנו לתובעת את השיקים נשוא הליך זה, בחודש יוני 2003 כאשר הם יכלו לדעת ואף ידעו על מצבה הקורס של הנתבעת 1.

לאור מצב החשבון בבנק הם גם ידעו כי שיקים אלה לא יכובדו על ידי הבנק.

14. במקרה דנן, ניתן להבין מן החומר שבפני כי הנתבעות 1, 5, ו-6 לא מלאו את התנאים והחביונות המוטלות על החברות ובעלי המניות שלהן ואשר נועדו להגן על נושיהן.

הן לא ערכו דוחות חשבונאים כדין ולא העבירו אותם לביקורת של רואה חשבון. על כל פנים אלה לא הוצגו לי ואני מניחה כי לו היו כאלה, היו מובאים בפני.

ניתן להניח כי לו היו הנתבעות 1, 5 ו-6 ממנות רואה חשבון מבקר, כמצוות החוק (סעיף 154 וסעיף 172 [לחוק החברות](#)) היה זה מתריע מבעוד מועד על הסיכונים הכלכליים אליהם נכנסו החברות.

בעלי המניות נטלו לעצמם כספים מתוך החברות באופן המהווה "חלוקה אסורה" על-פי החוק (סעיף 302) ובכך פעלו לרוקן את החברות תוך פגיעה בזכויות הנושים.

מנהל החברות בפועל, הנתבע 4, פעל שלא מתוך האינטרסים של כל חברה וחברה אלא תוך עירוב בין החברות ובתוך עירוב עם האינטרסים של בעלי המניות, תוך הפרת חובות הנאמנות של בעלי תפקידים בחברה (סעיף 254 לחוק).

15. כפי שניתחתי לעיל, הוראות החוק יוצרות איזון בין האינטרסים של שלושת קודקודי המשלוש: החברה - בעלי המניות - נושים.

כדי שבעלי מניות של החברה יוכלו ליהנות מן ההגנה אשר מקנה להם החוק בצורת עיקרון האישות המשפטית הנפרדת, עליהם להראות כי החברה אשר בבעלותם פעלה על-פי החוק והקפידה על ההוראות הבאות להגן על נושי החברה והציבור בכללותו.

חברה או בעלי מניותיה אינם יכולים לדרוש לעצמה את הזכות אשר החוק מקנה, מבלי להראות כי עמדו בחובות אשר החוק מטיל.

במקרה דנן, בעלי המניות של החברות אינם זכאים להגנה שמעניק להם החוק מכוח עיקרון האישיות המשפטית הנפרדת.

במילים אחרות - בפועל לא היו אלה חברות על-פי דיני החברות. למרות היותן רשומות ככאלה, הן תפקדו כעסק פרטי משפחתי ללא כל מחיצות וגבולות. כך גם צריך להיות בכל הנוגע לחובותיהן של החברות לנושים.

16. האמור לעיל על דרך דרך ניהול הנתבעת 1 מביא אותי לתוצאה כי יש להחיל את סעיף 6 ל**חוק החברות** על המקרה דנן ולהרים את המסך.

הרמת המסך חלה רק לגבי בעל מניות. בעל המניות הרשום של הנתבעת 1 הוא הנתבע 3 בלבד.

אולם, כפי שצויין, שלושת החברות התנהלו כמקשה אחת ולעיל הוריתי כי יש להרים את המסך בין שלושת החברות. לפיכך, יש לראות גם את הנתבעים 2 ו-4 שהם בעלי המניות בנתבעות 5 ו-6, כאחראים לפעילות בנתבעת 1 ולהרחיב גם עליהם את הוראות סעיף 6.

על הנתבע 4 מוטלת אחריות אישית גם בהיותו המנהל היחיד בפועל של החברות וזאת בעוולת הרשלנות לפי **פקודת הניקיון** (נוסח חדש) (סעיף 35 ו-36) ומכוח סעיף 252 ל**חוק החברות** המטיל על נושא משרה אחריות אישית אם ביצע עוולה זו.

לאור האמור, אני מקבלת את התביעה ומורה לנתבעים ביחד ולחוד לשלם לתובעת סך של 29,773 ₪ בתוספת הפרשי הצמדה וריבית מיום 11.9.03 ועד ליום התשלום בפועל.

כמו כן, ישלמו הנתבעים לתובעת סך של 8,000 ₪ הוצאות ההליך דנן בצירוף הפרשי הצמדה וריבית מהיום ועד ליום התשלום בפועל. הסכום כולל שכ"ט עו"ד ומע"מ.

אביב מלכה 54678313-9974/03

ניתן היום, ט' באייר,

תשס"ח (14 במאי

2008), בהעדר הצדדים.

מלכה אביב, שופטת

קלדנית: אורית לוי

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה